

ROMÁNIA ÉS AZ UTÓDÁLLAMOK
EGYETLEN MAGYARNYELVÜ KÉPES

GYERMEKLAJDA

Cimborona

K-SÁVELY-D. Megjelenik havonta 3-szor minden hó 10, 20 és 30-án

FŐSZERKESZTŐ:
BENEDEK ELEK

TARTALOM JEGYZÉK:

Heinrich Zillich: A jó irány.
Vajda János: Nadas tavon.
E—6. Mikulás nagyapó.
Lengyel Miklós dr.: Magyar Pantheon
(Vajda János).
Ifrim bácsi: A három nád dugó.
Szondy György: Török világ, ma-
gyar világ.
ifj. Pröhle Vilmos: Egy kisázsiai tö-
rök nagy kalandja.
E—6.: A A tövisdisznó (2 közlemény).
Bartha István: A róka, medve és a
szegényember (3 közlemény).
Elek nagyapó üzenetei.
A Cimborona könyvvására.

1928. NOVEMBER 30

szám

NÁDAS TAVON

Irta: VAJDA JÁNOS.

Fönn az égen ragyogó nap.
Csillanó tükrén a tónak
Mint az árnyék leng a csónak.

Mint az árnyék olyan halkan,
Észrevétlen, mozdulatlan,
Andalító hangulatban.

A vad alszik a berekben.
Fegyveremmel az ölvemben
Ringatózom önfeledten.

Nézem ezt a szép világot.
Mennyi bűbáj, mily talányok!
Mind, amit körültem látok.

Nap alattam, nap fölöttem,
Aranyos tüzes felhőben,
Lenn a fénylő vitzükörben.

Itt az ég a földet éri,
Tán szereleme csókját kéri...
Minden oly csodás, tündéri.

Mi megyünk-e vagy a felhő,
Vagy a lengő déli szelő,
A szelíden rám lehellő?

Gondo'atom messze téved
Kék ürén a semmiségnek
Földi élet, hol a réved?

Szélei nádligeteknek
Tündedeznek, megjelennek
Képe a forgó jelennek...

Most a nap megáll az égen,
D'csőség fényörömében,
Csöndessége föntségében.

S minden olyan mozdulatlan...
Múlt, jövődő tán együtt van
Ebben az egy pillanatban?

A levegő meg se lebben,
Minden alszik... és a lelkem
Ring egy méla sejtelemben:

Hátha minden e világon,
Földi életem, halálom
Csak mese, csalódás, álom?...

A JÓ IRÁNY

Irta: HEINRICH ZILlich *

Sokáig tartott a gyűlés a hőltővényi kurátornál. Möschi Dániel nehezen mászta meg a löcsös szekér otromba felhércét. Nem ült egyedül a szolgál megett, Rajta kívül még négyen szivták a lovak kellemetlen kigőzölését. Krákoztak, köpdöstek. Mert a gyűlés valódi célja mégis csak az a jó idei bor volt, amelyet hüvökre csókolt a kurátori pincében a decemberi szél.

— A nyitott pinceablakokon lütyül a szél, — hajto-gatta Möschi, — ettől lett hideg a bor. Érti, ugy-e, kurá-tor ur?

— A szél jólesik a bornak, — válaszolta va'aki.

Amikor azonban a decemberi szél a saját orrylukai-kon befütyült, e'hallgattak mindannyian s behuzták fe-jüket a bunda szájába. Igen ám, de gyomrukban a bor minden döccenésnél nyugtalanul mozgolódott, m'g végre Möschi felemelkedett helyéről és rákiáltott a szolgára.

— Allj meg, no! Le kell szállnom.

A többiek tovább aludtak, mia'att Möschi lekászoló-dott a szekérről. Aztán egy kis idő múlva morogni kez-dett. A szolgál azt hitte, az indulásra ad jelt. A lovak

közé csapott és elhajtott. Möschi Dániel későn fordult a szekér felé. Kiáltani akart, de a bor ere'be tódult és lefékezte a nyelvét. Nyögött, dadogott, toporzékolt, kö-rüljárta néhányszor az utat és óvatosan nekilátott a jó irány kiküszabéséhez. — „Ez a helyes direkció!“ — mondta magában és nekilátott a menetelésnek.

Az ut hosszú volt. Möschi kirántotta lábujszababól az órát és hangosan olvasta: „Két óra. Éjszaka mentünk el a kurátortól. Ennyi idő alatt hasoncsuszva is otthon kel-lene lennem!“

Négy órakor a reggeli szürkéségben házak körvona-lai meredtek eléje. Möschi füttyentett egyet:

— Ej, no! Ördögbe is! Hisz én ezt a falut nem ismer-em. Itt én sohasem voltam!

Erezte az egyedüllétet csontjaiban. Odament a leg-közelebbi házhoz és megkocogtatta ablakát. Valaki ki-dugta fejét az ablakrésen.

— Héj! Mi az?

— Hol vagyok én?

— Micsoda?

* E vidám történet írója az erdélyi szász írók legkiválóbbjai közé tartozik. A szép tehetségű, 30 éves ifju Brassóban lakik. Jegyezzétek meg a nevét, mert sokszor fogtok még találkozni vele. Nagypap.

— Milyen falu ez itt?

— Földvár, — felelte a másik álmosan, de nyomban felemelkedett a hangja és harsányan kiáltotta: — Mi ütött magába? Mégis hallatlan dolog valakit ezért kidörömbölni az ágyból.

Mösch csodálkozva nézett körül. „Ez tényleg Földvár“. Volt ő itt sokszor. A jó gazda ismeri a szomszéd-falusiakat. Hirtelen derengeni kezdett agyában. Gondolta: „No, én szép kis marsot tettem meg fel a falun, és a falun, hibás irányban és ebben a kutya decemberi szélben!“

— Teremtettél! Hiszen, ha ez Földvár, akkor te Richter Hans vagy, én pedig Mösch Dániel — Botfaluból.

— Jé! az lehet, — mondta a másik és felnyitotta az ablakszárnyat.

— No, engedj be hát!

Amikor a meleg szobába ért, a lámpa alatt klosot végtarajából a hideg olyan gyorsasággal, hogy megrázta minden porcikáját. Ráütött Hans vállára:

— Hozzál kérlek vagy két liter bort, mert sok időbe fog telni, amíg elmesélem ügyemet.

Amikor virradni kezdett, Richter Hans az előzményeknek még a felét sem tudta. Mindketten üveges szemekkel tekintettek a borra. Megehültek. Kizargatták az asszonyt az ágyból.

— Paprikást! — parancsolta Richter.

Az asszony tüzet rakott és elkészítette az ételt. A nagy husdarabokat paprikás lével öntötte le. Mösch morgott valamit. Ezt az ételt nem szerette. Mégis evett, miután a paprikás már egy óra hosszat gőzölgött előtte és a macska a hőég szagára dorombolva dörzsöködött nadrágjához. A macskát sem szerette.

Azután Richter még egy harmadik üveg bort is hozott a pincéből. Ugy délelőtt megismerte végre a história második felét is. Igaz ugyan, hogy ugyanakkor a kezdetét régen elfelejtette. Eltűnt a borral együtt a gyomrában.

— Igen — motyogta — ez mind rendjén volna. De miért mentél te hibás irányban?

— Mondtam, hogy le kellett szállanom a szekérről.

— Ja, ugy. Az más.

Mösch Dániel erre bizalmatlan lett.

— Te nem figyeltél rám. El kell mesélnem neked még egyszer az egészet előről. De előbb adj valamit ennem!

Rövid idő múlva ismét ott gőzölgött a paprikás kettőjük előtt. A piros szaft égette Mösch torkát. Bort kellett gyorsan utána öntenie. Mérgesen gondolta: „Nacsak nálam otthon történni ilyesmi!“ — rálépett a macska derekára. Aztán tovább mesélt.

Délután öt óraker egy-ahogy befejezte a magyarázatot a hibás irányvétel felől. Még csak azt kellett megvilágítani: „Miért hajtottak el a többiek a szekérről?“

Igen, ez a nehéz probléma. Ezt érezte Mösch Dániel is.

— Gyerünk a borral — mondta. — Megakarom neked magyarázni. Ennivalót is kérek.

— Ételet! — kiáltotta erre Richter.

Az asszony most már harmadszor emelte le a tüzhelyről a nagy lábást a piros szaftos hussal. De már ekkor Mösch is megsokalta a paprikást. Mérgében kipirosodott, hogy színe a lábos tartalmával versenyzett. Lehajolt az asztal alá, megragadta a macskát és orrát belenyomta a lábasha.

— Nesze paprikást!

Aztán felemelkedett. Mérgesen mondta:

— Háromszor napjában paprikást! Ez mégsem járja. Csak a magyarok eszik ezt az... ízét! Te nem vagy igazi német!

Aztán vállára vetette kabátját és elment. Az ajtóból még hallotta a házasszony megjegyzését:

— Na, ez sem jön többé hozzánk!

A szürkülő utcán jutott eszébe, hogy haza kellene mennie. Hat óraker az állomáson két vonat találkozik. Az egyik Bukarest felé megy, a másik Budapest-Bécs-Berlinbe. Földvártól kelet felé az első megálló Botfalú. Jegyet váltott és csodálkozva nézte a két prűszkölő mozdonyt egymás mellett.

Az egyik előtt Janku, a kalauz sétált. Régi ismerőse. Jó borra valóért már többször zárta be külön fiúkébe s az ajtóra cédulát ragasztott: „Fenntartva a román parlament képviselői részére.“ Mösch már többször álmodta át Janku o'falma alatt az éjszakát a határig, amikor vásárra Budapestre utazott.

És Janku most is tisztelettel üdvözölte, felsegítette a kocsiba, külön, sötét fiúkébe és rázárta az ajtót.

Mösch Dánielt a következő szavak verték fel álmából:

— Utlevelet! Kérem az utlevelet!

— Mi az? Beteg az ur? — és nagyot kacagott Mösch. A reggeli napsugár már áttűzött az ablaküvegen. — Hehe! Hát mióta kell utlevél Botfalúig?!

De az ur állhatatosan megmaradt kérése mellett.

— Az utlevelet!

Most kezdte csak beátni Mösch, hogy ez nem tréfa.

— De hát hol vagyunk?

— Biharpüspöki. Határállomás.

Soká tartott, amíg Mösch megértette a dolgot. Megfizette a büntetéspénzt. Aztán kiszállt a puszta pályaudvarra. „Egy litert megkostóhatnék“ — gondolta és még dicselkedett is magában: „Ki látott még olyan embert, aki Hőltövényről Biharpüspökön keresztül utazik Botfalúba?“

Amikor négy óra múlva az ellenvonat befutott, már zugott a Mösch feje. De nem felejtett le a tudni. „Engem már senki sem fog becsapni! Állva fogok utazni! Tizenkét órát — mondta magában — de nem fogom elhagyni a botfalui állomást. Milyen dicső is vagyok én! Hát muszáj nekem mindig innom!“

Az állomások repültek orra előtt. Nagyvár, Kőosvár. Ismét leszállt az este. Segesvár. Köhalom. Tíz óra tájt felbukkant a sötétségből Földvár.

— No még egy negyedóráska! — gondolta Mösch.

— Derék ember vagy, Dániel. Nagyszerűen tartottál! Ezt tegye meg utánam valaki! Jutá'mul most már leülhetsz egy negyedórára.

Lába! élesen kicsaklottak meg. Nemsokára megállt a vonat. Mösch kiszállt.

— Einyel! A kutyafáját! Milyen álmós ez? — kiáltotta. — Boffának nincsen ilyen nagy pályaudvara. No, nézd! Hisz ez Brassó!

Belenyugodott.

— Innen csak 20 percre van Botfalú. Majd csak csak hazatálok. De előbb felkeresem Draser Pétert, neki mégis csak el kell mesélnem, mi is történt velem.

Draser Péter az az ember, aki négy liter bort négy liter savanyuvízzel kever és egy éjszaka az egészet megissza.

A következő nap, amikor Mösch befejezte mondókáját, Draser rászólt:

— Te ugy hazudsz, mintha könyvből olvasnád.

MIKULÁS NAGYAPÓ

Sok száz esztendeje járja a viagot,
Ha eső hull, ha hó,
Jó meg rossz gyermeket, hej, de sokat látott
Mikulás nagyapó!

Világ vándorlását, hogy még meg nem unta,
Szinte Hihetetlen;
S hogy vénhedt testének nem nehéz a bunda,
Szinte hihetetlen;

S lám, mégis elindul hosszú nagy utjára
Jó és rossz időben,
Tele van játékkal öblös tarisznyája
Minden esztendőben.

Jó es rossz gyermekek melyik házban vannak,
Azt könyv nélkül tudja,
Hej, bizony, aki rossz, ezerszer jaj annak,
Puttonyába dugja.

Puttonyába dugja s lám, csudák csudája,
Bár egyet sem ver meg,
Alig ismer reá a kedves mamája,
Oly jó lesz a gyermek.

Igy jár-kél nagyapó, őt vissza nem tartja
Ha eső hull, ha hó.
Áldja meg kelmedet a mindenek Atyja,
Mikulás nagyapó!

(Kisbaczon)

E-6.

— Akkor még egyszer elmesélem.

Másnap már megváltozott Draser véleménye. Talán még's igazat mond a barátja. Harmadnap reggel aztán kibökte:

— Igazad van. Elhiszem.

Délben panasza fogta a dolgot Möschi.

— Te Péter. Minden hiábavaló. Én soha sem fogok tudni hazatérni!

Péterben felcsillámolt a reménység:

— Tudod mit? Én megváltom neked a jegyet.

Aztán kimentek az álomásra. A vonat barobogott. Möschi aggodalmasan kérdezte:

— Te Péter. Ez a budapesti vonat?

— Igenis.

— Ezzel utazik Janku?

És íme a kalauz már ott is termett és nyitotta az ajtót. De Möschi kirántotta zsebéből a jegyet, a földhöz vágta és rátaposott.

— Engem nem fog többet senki az orromnál fogva vezetni! Én Möschi vagyok. Boffaluból. Gyalog megyek! Sáppadtan kérdezte Péter:

— Most, decemberben? Éjfélkor?

— Igen. Ezt tudom senki sem csinálja utánam.

— De hiszen ismét Földvárra érsz!

— Földvár? — és jót nevetett Möschi. — Csakhogy én a vasuti sínek mellett megyek. Így biztosan megtalálom a falumat.

— De az irány? — kérdezte kétségbesetten Draser.

— Nem tesz semmit. Én csak akkor indulok, ha elment a budapesti vonat. Ez az irány jó!

Janku felugrott a kocsii lépcsőjére és a vonat kibogott a pályaudvarról. Utána indult Möschi Dániel. Hóban, szélben, hidegben tizenöt kilométert masírozott. Éjfélkor Boffaluba ért... haza.

*

Ezt mind maga mesélte el nekem. Három nap és három éjjel folyton mesélt. Mert:

— Az irány a fontos! — mondta. — Ha jobbra akarsz menni és balra térsz, soh' sem érsz jobbra. De a budapesti vonatnak jó az iránya. Csak meg kell találnod a vonatot Boffalu előtt és gyalog kell menned aztán Boffaluig. Érted?

— Érttem — mondtam neki, mert már kezdtünk belemenni a negyedik reggelbe.

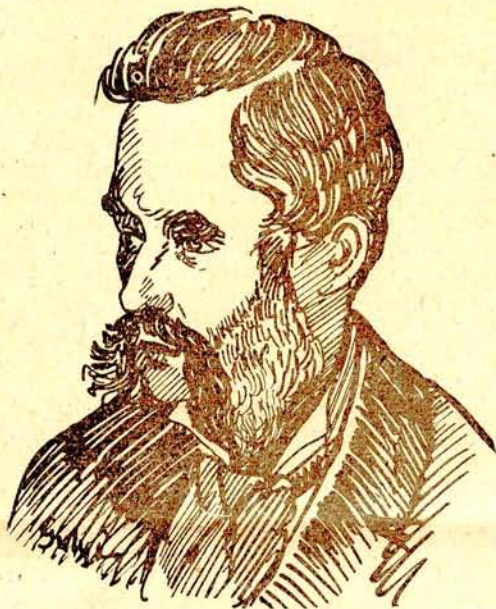
(Brassó.)

MAGYAR PANTHEON

Irja: LENGYEL MIKLÓS.

Vajda János

(1827—1897.)

A nagyváros körengetegében élte le életét és a kicsiny, csendes falu arnyékos erdejével, magánosságával, e hagyatottságával állandóan csábította maga felé. Vagyott a falu felé, mint a gyermek a szívárvány után: Azt hitte, ott vár örökké zaklatott, nyugtalan lelkére a béke.

A nagy költő Pesten született, de egy kis fejérmegyei faluban nevelkedett. Szülei papnak szánták, de gyors érvényesülést óhajtó lelke nem tudott belenyugodni a szülők-választotta pályába; felesapott vándorszínésznek, akárcsak nagy kortársai: Petőfi és Arany. Hosszabb bolyongás után gazdasági gyakornok lett, de nyugtalan lelke már a szabadságharc előtt a forrongó fővárosba sodorta. Élénk részt vett az ifjuság mozgalmában; a kitörni készű ő viharnak egyik lelkes előkészítője volt. Mikor aztán fegyverbe állt a nemzet, hogy öröklött és szerzett jogait megvédje. Vajda is beállt katonának. Az összeomlás után büntetésből besorozták és csak egy évi katonáskodás után bocsátották el. Ekkor már megtelt a lelke keserűséggel. Nemzetének pusztulása és egyéni szenvedései törnek e ő lelkéből irodalmi műveiben. Virrasztók című költeményében elsiratja nemzetét. Kiterítve fekszik a nagy halott, az élet minden jele eltűnt már, de néhányan még ott öröködnék a ravatal mellett, azzal a halovány reménységgel szívükben, hogy talán van még valami élet a ha-

lottnak látszó tetemből. Hátha csak tetszhalott? A kottoknek, a virrasztóknak, nem szabad elernyedniök, az élet legcsekélyebb jelenségére is figyelniök kell, mert ha nem figyelnek, a talán csak latszat-nalálba tompult nemzet véglegesen és örökre elpusztul. Mintha Tompa Minny hangját hallanánk, ki kétségbeesve kérte költőtársait, hogy ne nemuljanak el. (A madár fiaihoz.)

Az elnyomatás korában nehéz a költő élete. Kis hivatást vállal és irodalmi cikkeik irásával iparkodik segíteni helyzetén. Az élettel való elégetlensége, belső nyugtalansága egyre nő, mert késik a szászor megalomdott és joggal vár érvényesülés. Meghasonlítását még tokozza az, hogy nem alapítván sokáig családot, elutasítja az a leány, akitől boldogságát várja. Hatamas erővel torrel lelkéből a szenvedés, ideálját sohasem tudja egészen elfelejteni: nem felejtí még akkor sem, amikor egy másik leányt vezet oltár elé. Ifjúkori ideáljának képe husz év múlva is megjelenik, amikor el-elábrándozik a multról. Mintha egy tündértó jelennék meg képzeletében és a töből hatyunként merülne fel Gina képe.

A zord és keserű Vajda elfordul a mindennapi élettől; eltörpülnek lelki szemei előtt a mindennapi emberek; nem törődik fájdá mukkal és örömmükkel: az örök élet, a végtelenség felé fordul. Itt sem vár vigasztalás számára. Kutatja az emberi élet célját és nem kap reá feleletet sehonnán. Pihenni szeretne. Örök nyugalomról álmodozik: a halál gondolata lesz urrá lelkében. De itt felmerül a kétség. A halál csak pillanatszerű pihenést ad, ami az örökké folyó élet forgatagába belekerült, az nem pihenhet többé. Új élet lesz a holtak porából; a játék valami felsőbb hatalom akarata folytán újra és újra kezdődik. Az anyag, az erők leltározva vannak, bujósdit játszanak, átalakulnak: a sirba sülyesztett halott nem pihen: új életnek szolgáltat anyagot. Borongás, Végtelenség, Őszi tájak című verseiben ezek a gondolatok uralkodnak.

Pedig szeretne egyesülni Istenével. Olykor úgy érzi, hogy csak keresni kell, megtalálja Isten és vele a megnyugvást. A szabad természet nagy csendjében fogja el ez a gondolat. Majd azzal próbál vigasztalodni, hogy talán minden álom, ami körülötte van, a háttérben levő, emberi érzéknek felfoghataatlan istenség megnyilatkozása; az igazi élet, a valóság csak a halál után következik be.

Vajda János költészetében a legsúlyosabb

gondolatok jelennek meg; ezért sohasem volt népszerű. A komor, zord költő magános kősziklaként áll ma is irodalmunkban. De van másik oka is annak, hogy a nagyközönség verseit nem méltányolta érdemük szerint. A forma és a verselés gyakran nehézkes nála, bár vannak versei, melyekben a forma és a tartalom csodálatos össz-

hangban vannak. Különösen szép természetleírásai, eredeti és meglepő hasonlatai emelik ki Vajda János műveit.

Irt Vajda népies elbeszélő költeményt, kritikai cikkeket és röpiratokat is, de nevét a mulandóságból elsősorban leíró részletekben gazdag bölcselkedő költeményei tartják fenn.

(Budapest.)

A HÁROM NÁD DUGÓ

Meséli: Ifrim bácsi.

Egyszer volt, hol nem volt, ezen a világon, vagy a másvilágon, tisztán én sem tudom: volt egyszer egy asztal, annak egy fiókja, abban három dugó: egy pálinkás üveg, meg egy sörös üveg — és egy pezsgős üveg kihuzott dugója. Nád dugó volt mind a három.

A pezsgős üveg dugója egyszerre elkezd prüszkölni:

Hápcsi! Czihá! Jajj, az orrom! Ezt már tovább ki nem bírom. — Huh, de bosszantó szag!

A sörös dugó folytatta: — Én is érzem, borzadok! — Ehez szokva nem vagyok. Takarodol, mihaszna, csuf pálinkás dugója!

— Na, na, csak lassabban, ne olyan magasan! Majd alább adjatok s akkor megdobjatok. Én nem kerestelek benneteket. Engem a pincer tett ide, akaratom elienere.

— Elheide, hogy én is itt vagyok, különben nem tett volna ide, — szolt helykén a pezsgős dugó. Jól tudja, hogy én uri társasághoz szoktam. Ah, minő szép idők voltak! Pezsgősüvegágyuval durrogtattak a tisztelemre, amikor el-tavoztam.

— Na, olyan tiszteletben nekem is volt részem, mondta a sörös dugó.

— Pihá! Mit tisztelet? A társaság, a nagytársaság az előkelő, nagy társaság emei az embert. A finom, frakkos, cilinderes, lakkcipős, valódi urfiak, méltóságos urak társasága!

— Azt én is elmondhatom. Engemet valódi előkelő frakkos lakkcipős fiatal ur huzott ki az üvegből, nagy durranás mellett. Finom, valódi lentörő lógott ki a zsebéből. Azzal törötte meg az üveget, melyet nagy társaság elé tett. Az a társaság az én kedvemért gyült össze. Mind finom urak, sőt még nagyságos asszonyok is voltak. Mind nagyon szerettek engemet, a nyelvükkel csettintettek, mondá a sörös üveg dugója.

— Kérem, ne nyelveljen! vág közbe a pezsgős dugó megvetőleg. Csak nem gondolja, hogy a pezsgős üveg és sörös üveg dugója között nincs különbség? Ah, ah! Ez az izé! Hogy is hívják?! Minő társaság! Sör... Pál... Linka s Isten tudja, minő durva, közönséges kotyvalék társaságba kerültem! Szerencsémre, jön a vége, nemsokára visszajutok oda, hová való vagyok s megszűnik kinszenvedésem.

— Igen, megszűnik s elől kezdődik a nyomoruság, mert a csoszogás immár közelit, amivel takarit a mindenes. Az majd elintézi mindhármunk bajját, — mondá a pálinkás üveg dugója.

Valóban, a másik percben már az asztalfiók előtt áll egy szemetes ládával meg egy tollseprővel a takarító. Először lesepri az asztal teletjét, majd kihuzza a fiókot. Meglátja a három dugót.

A pezsgősdugó megkönnyebbülten sóhajt fel: — Na, háta Istennek, most helyemre kerülök!

— A szemetes ládába — tódítja a pálinkás dugó arcátlanul. A mindenesnek feltűnik a cifra dugó: Kezébe veszi, nézi, forgatja, bámulja a tarka cédulát, mely a dugóra van ragasztva, aztán — szemétkébe vele, ott az ő helye! Most a sörös dugó akad a kezébe. Jó nagy. Nézi, forgatja, át van lyukasztva. Át van furva semmi haszna. Menj pokolba! Bedobja a szemétkébe. A pálinkás dugót szintén megfogja, ujjai között körül forgatja, majd zsebre vágja.

— Ez még a legépebb. Használhatlak valamire, a nem is vagy olyan nagy, mint egy sörös dugó.

Azzal visszatolta az asztalfiókot és tovább ment. Miután a termet körüljárta, a szemetet összeszedte, kiment, az udvaron a gyűjtő szemetes ládába az összeset beleöntötte a más két dugóval együtt.

A pálinkás dugó utánuk kiáltott:

— Jó időtöltést a méltóságos urakkal! A viszontlátásig! Mert én is oda kerülök nemsokára. Ott aztán egy illatuk leszünk, mert a halálban nincs méltóságos ur, nincs nagyságos ur, nincs nagyságos asszony, nincs Pál, nincs Linka. Ott egyformák vagyunk. Ugy bizony!

(Sepsi-szentgyörgy.)

NE BÁNTSD A MADARAT!

Zuzmarás künn a Természet,

Kis tengelic keresgélget

Farakás között.

Kis fiucska, ne bántsd őket,

Sajnálj szegény éhezőket.

Mig a fecske messze jár,

Övék legyen a határ!

(Bályok.)

Katona Jenő.

TÖRÖK VIRÁG, MAGYAR VIRÁG

Írta: Szondy György.

Ugyan melyik lehet az? Török is, magyar is? Az ám, de meg hollandus is!

A tulipán!

Napkelet ajándékozta Napnyugatnak. Meszse-messze, idegen világrészben van az őshazája. Onnan hozta magával egy hatalmas nép, amikor elindult világot hódítani: a török.

Hiszen, ha csak hatalmas lett volna, még nem lett volna baj. De kegyetlen is volt iszonyúan. Rabolt, gyilkolt, gyújtogatott, amerre járt. Még a gyermekeket is rabságba hurcolta. Viték szegényeket a török fővárosba, Isztambulba, a Márvány-tenger mellé! Ott katonának nevelték őket. Elfelelték apjukat, anyjukat, még a honi beszédet is. Légvitezebb harcosává lettek a törököknek. Régen volt ez nagyon; sok víz lefolyt azóta a Dunán, Tiszán. Négyszáz esztendő alatt sok lefolyhatott. Azóta megnehezült a törökök felett az idők járása. Hajdani, nagy birodalmuk szertefoszlott, elenyészett. Akiket leigázott, a rab népek visszaszerezték szabadságukat. A török uralomnak emléke is alig maradt köztük.

Le a tulipán minden tavasszal kitárja gyönyörű virágát és mesél róluk. Nem a kegyetlen harcosokról, hanem a török lányokról, asszonyokról. Kedvesek, jók és szépek lehetnek, hiszen virágot ápoltak, virágot szerettek. Még akkor sem feledkeztek meg virágjukról, amikor új hazába kellett költözniök. Oda is magukkal vitték. S lám, a virág máig hirdeti jóságukat. Mintha cserébe adták volna azért a sok-sok emberpalántáért, akiket a török harcosok hurcoltak Isztambul városába. Virágért virág. Mert hiszen a gyermek is virág. A nemzet virága.

Hanem arról bizonyosan nem álmodott a tulipán, hogy minő tenyes sors van reá új hazájában, Napnyugaton. Hogy ő lesz a legdrágább, legdédélgettebb kerti csoda. Pedig így történt.

Az őshazából hozott egyszerű tulipán mesésen kicsinosodott a virágkedvelő hollandusok kertjében. Volt idő, amikor tizenkét hold földet adtak egyetlen tulipán hagymáért. A legszebb fajtáknak külön nevük volt, virágaikat híres festők örökítették meg.

Ma elmúlt ez is, a tulipán-divat. De török is, magyar is, hollandus is örökre szívébe zárt a tulipánt. Nem árthat neki a divat változása. A magyar nép ráfesti egyszerű butorára, házi szerszámaira, ráhímezi a ruhájára. Hadd láthassa mindig, testvéri szeretettel. Hiszen, egy hazának gyermekei mind a ketten. A magyarok is onnan indultak el kalandos vándorutra, ahonnan a tulipán. Bizonyosan már akkor megszerették a szép virágot.

Az őshazából örökséget hozott magával a tulipán: a hagymát.

Tudjátok-e, micsoda a hagyma?

A tulipán éléskamrája. Nagy szükség volt

reá az őshazában, mert ott igen furcsa az időjárás. Kegyetlenül kemény tél után esős, de rövid tavasz következik. Utanna forró nyár toppan be nagy hirtelen. Kőkeményre szárad, megiepedezik a szomju föld, mert esőnek hetekig se híre, se hamva. Ilyenkor eltonnyad, kísül a rona tüve, virágja. Aki látja, azt hihetné, meghaltak örökre.

Pedig, amikor elérkezik az új tavasz, néhány nap alatt zöld bársonyszőnyeg terül a pusztára, virágokkal hímés. Langyos esők életre keltik a szárazság elől töltő alá menekült növényeket. Ott csak a hagymájuk maradt meg, annak nem árthat sem a nyár forrósága, sem a tél hidege. Egek, ürgék ellen is megvédi magát: méreg van benne, undorral fordul el tőle, aki beleharap.

Ez a hagyma telides-teli van elemőzsiával. Ha kettévágjatok, megláthatjátok, minden tartogatja a kincseit: nem tarisznyában, se ládafiában, de még szuszékban sem. Csak a leveleiben. Vastag, húsos levelek borulnak egymásra: ezek a hagymás-növény szuszékjai. Amikor beköszönt a tavasz, ezeket őríti ki. Nagyhirtelen elfogyasztja a tartalék-elemőzsiát, hogy kiszövellhesen, virithasson, amíg futja a tavasz erős napjaiból.

Mire beköszönt a forró, száraz nyár, már szerte-szórta gyermekeit: kihullottak a magjai, elhordta őket a szél erre-arra. De egyeből is kell gondoskodnia. Új élestárat kell megtöltenie, hogy a jövő tavasz se találja készületlenül.

A tulipán erről sem feledkezik meg. Mire a régi hagyma leveleiből elfogy az elemőzsia, akkorára megnőtt, duzzadásig telt az új, amelyik már tavaly is ott lapult a régi hagyma levelei között, mint parányi rügyecske.

Nem, a tulipán nem feledékeny. Tudja, hogy a puszták növényének nehéz az élete. Gondosságot az új hazában is megtartotta. Így már kora tavasszal virithat, amikor a többiek még csak öltözködnek a lakodalomra.

S a hagyma sokszor fiók-élestárat is gyűjt maga mellé. Új hagyma fejlődik mellette, el is válik tőle s jövőre új tulipán születik abból is. Kétféle gyermeke van a tulipánnak: az egyik a magvából születik, fenn a fényes, napsugaras tavaszi ég alatt. A másiknak bölcsője a föld sötét öle. De mind a kettő egyformán édes gyermeke, kacagó tavaszi ékessége a kertnek.

(Debrecen.)

Megmondottad már édes szüleidnek, hogy mit kívánsz magadnak karácsonyi ajándéknak? A CIMBORA mai könyvvására csakis az előfizetők számára megállapított igen olcsó árakon szebbnél-szebb, válogatott meséskönyveket kínál. Kérd meg szüleidet, hogy rendeljenek belőlük sürgősen, mert ezt az olcsó árat csak december tizedikéig tartjuk!

EGY KISÁZSIAI TÖRÖK NAGY KALANDJA

VAGY

MOHAMEDNEK MÉGIS IGAZA VOLT

Írta és rajzolta: Ifj. PRÖHLE VILMOS.

Dzselál-Eddin Eszád egy kisázsiai kisvárosban volt kis kereskedő. Kis ember volt, de nagyban kereskedett perzsaszőnyegekkel, meg arab pipákkal. Macska bajuszu, kopott, igazhívő muzulmán volt, aki szigorúan betartotta a Próféta parancsát: még sosem kóstolt bort és sosem izlelt füstöltkolbászt, — mert ez a két cikk ismeretlen volt a kisázsiai kisvárosban. Olyan kis város volt, hogy a térképen meg se találjátok; európai ember nem is járt ott soha.

Igy éledégt jámboran Mohamed eme kedves hive, a perzsaszőnyegen forgó arabpipa kereskedő és tisztelték őt az egész városban, mert csak igen ritkán csapott be valakit a portékájával.

Egyszer egy délben, amint elfogyasztotta a maga nagy kondér juhhusos-rizskását s megivott rá két pohár forrás vizet, aztán őt csupor fekete kávé, — épen a nargile-jára akart rágyújtani, am'kor az ablaka alatt egy rekedt férfihang dülöngöző szárnyain valami ismeretlen gajdolás hangzott fel.

„God save the King!

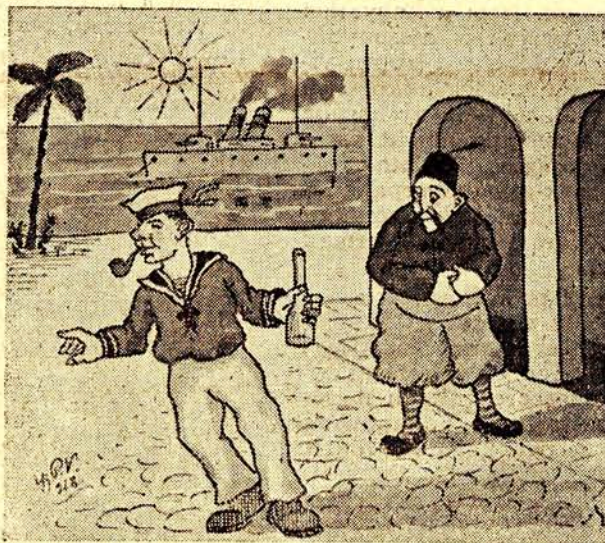
God save the King!...”

(God szév dze kin! — Isten tartsd meg a királyt!)

Ezt az egy sort ismételte makacsul a hang, különböző magasságu és gyorsaságu változatokkal.

A kíváncsiságot szintén tiltja a Kórán, de Dzselál, aki most hallotta életében először az angol himnusz fenti töredékét s azt hitte, hogy bizonyára zsidó-áldás, — rögtön az utcán termett. Lelkiismeretét azzal nyugtatta meg, hogy magános férfit lévén, — úgy sem látta senki.

Ófelsége, az angol király földközi-tengeri flottája egyik hajóegységének kötelékébe tartozó közmatrózi sorban lévő berugott közege dülöngött az utcán végig, pálinkás flakát szorongatva, oly buta kedélyességgel, — hogy Eszád barátunk nem tudott hova lenni az ámulattól.

Ilyet ő még sohasem látott. A kisázsiai kisvárosban mindenki komoran komoly és halgatagon ünnepélyes volt mindig. Senki se mert volna énekelve végig menni az utcán. A mészárosok is keservesen suttozva kiabáltak reggelenként:

— Kojonetti! Kojonetti! — (Birkahus! Birkahus!) — amit csak az hallott meg, aki épen a nyomukban járt. Azt a széles, duhaj nevetést pedig, amit az angol tengerész öntött magából, még álmukban sem ismerték a kisvárosi igazhívő férfiai.

Dzselál-Eddin szívében hirtelen feltámadt az irigység és a lázadás ördöge. Irigyelte a tengerész korlátlan

jókedvét és lázongott, hogy ime: — Milyen nagyszerű hatása van a bornak s nekik az mégis tilos!

Hát ez igazságtalanság, határozottan az. Ezt a Próféta nem jól csinálta; nem! Itt valami hiba van. Még a vacsora utáni sakkpartinál is folyton erre gondolt, úgy, hogy a muezzim (török harangozó, csakhogy a törököknél nincs harang, hát a harangozó kiabál), aki minden este át járt Eszádhoz sakkozni s mindig vesztett, — most megnyert minden játszmát.

— Allah növezzze hosszura a szakálladat, Dzselál, — kérdezte a nem-harangozó, — min töprengsz, elfendim?

— Óh, Mehemed Ali, Mohamed eselédje, csak az ju-

tott eszembe, hogy egyszer csak mégis meg kellene kóstolni a tiltott italt... Már csak azért is, hogy mi lehet benne...

— Pfuj! — szakította félbe Mehemed Ali, — olyan akarsz lenni, mint a hju európaiak, akik vörösre duzzasztják az orrukat pálinkával és hordóvá pumpázzák a hasukat sörrel? Pfuj, effendim! — és megbotránkozva távozott.

— Ez se beszél igazat, — gondolta Dzsélál, — mert ha hjuak az európaiak, akkor nem duzzasztanak veresre az orrukat, vagy pedig a bor nem árt ezirányban. Sántit a mondókád, Mehemed Ali!

No, nem tudott aludni egész éjjel a jó Dzsélál. Még másnap is ez járt az eszében, sőt harmadnap is, elanynyira, hogy mindig eltévesztette a rőtöt nagy elmékedésében s 10—20 centivel kevesebb perzsaszőnyөгet mért a vevőinek.

— Rosszabb kezd lenni a sztambuli örményeknél, — csóválták fejüket a vevők.

De csak akkor álmétkodtak igazán, amikor egy szép napon Dzsélál nem nyitotta ki a boltját, hanem dél felé európai ruhában (Honnan a csudából vette?) pantallóban, keménykalapban elindult a kikötőbe.

— Tisztára megzavarodott — mondta a muezzim a hodzsának, ami tudvalevőleg török tanító.

Am Dzsélál mit sem törődött a bámészködő emberekkel, a nyelvetöltögető kisázsiai utcajerekekkel. Rendíthetetlenül ment a maga útján. Elhatározta, hogy át-megy Európába és csak azért is megkóstolja a tiltott italt.

Szép idő volt. A gőzhajó hamar keresztülzelve a tengert, s amikor kikötöttek Európába, Dzsélál nekivágott egy kocsmát keresni. Nem sokáig ment; egyszer csak megütötte fülét az ismerős hang, az a bizonyos irigyelt, rekedten vidám kornyikáló hang.

A vendéglőben, ahová Dzsélál belépett, egy hosszú német, egy szakállas angol, meg egy tömzsi francia matróz mulatott, akik eleinte rá se hederítettek.

A kocsmáros szolgálatkészen futott barátunk elé, mert a ruhájáról azt hitte, hogy valami előkelő nyugati ember s franciául karattyolta:

— Tessék helyet foglalni, moszjő, mit parancsol, moszjő?!

— Jó, jó, — felelte törökül Dzsélál, — most jövök először, de minek azt hangsúlyozni... Adjon italt!

— Milyet méztatik, moszjő?

— Italt! — erősködött Eszád, aki nem tudta, hogy van bor, sör, pálinka, pezsgő... de ki győzné mind el-sorolni! A vendéglős pedig egy üveg szódavizet, egy kor-

só sört, egy palack bort meg egy flaskó konyakot rakott elébe.

— Esekürederim, effendim (Köszönöm, uram.) — bólintott Dzsélál és mert a sör már poharában volt, azt hajtotta fel először. — No, ez csakugyan kitünő! — Látva aztán, hogy az angol matróz milyen habosat fröccsköl a szódavizből (ilyen masinát se látott még Eszád,) azt gondolta, hogy abból jön a sör. Megpróbálta hát ő is, de nem jól fogta a fránya üveget, mert a szódavíz nagy sugárban a francia tengerész nyakába zuhogott.

— Marha! — ugrott fel a francia udvariasan. — Nem tud vigyázni, he?!

Dzsélál nem tudott franciául sem, hát csak szerényen ingatta fejét és a söröspoharat tele töltötte konyakkal.

Ekkorra a német is Dzsélálhoz lépett.

— Hol a ka'apja, uram?! — kérdezte szigorúan.

A kisázsiai kis-nagy kereskedőt ez a még gorombább idegen nyelv annyira zavarba hozta, hogy egy hajtásra kiitta a söröspohár konyakot.

Mintha tüzet nyelt volna! Pár percig csak hápogott, nem bírt szóhoz jutni. De aztán valami kellemes szédülést érzett, valami könnyű ködvilágban lebegett. Derülten kérdezte a némettől:

— Mit lármázol, effendim?

— Hol a kalapod? — kérdezte most törökül és még diühösebben a német.

— Hehe, — nevetett Dzsélál, most már bort töltve a sörösköröbába, — tréfás ember vagy, gyaur effendi, Allah növecsze hosszúra a szakálladat. Mi, igazhivők is a fejkön hordja a fezsipkát.

— Well! Elég a szóból! — ugrott közübük az angol s amig Dzsélál éppen a bort szürcsölgette: nagy-britt-

tenyerével ugy az Eszád fejébe nyomta a keménykalapot, hogy csak a macskabajusza látszott ki alóla.

— Most megtanulhatja — kedélyeskedett a francia, — hogy ur-ember nem ül feltett kalappal más ur-ember társaságában.

A próféta hűtlen híve hirtelen azt hitte, hogy meghülyült. Hisz amióta megszületett, mindig a fejebuján volt a fez, még éjszaka is. Tisztességes ember nem jár tökfű nélkül!

— Micsoda egy ország ez az Európa, ahol a Rendért belekötnek az emberbe! (Azt már elfelejtette, hogy nem fezen van most, hanem európai ka'apban).

Mikorra kiszabadította fejét, — na, ilyen condát se tesz többé a kobakjára! — a három hős tengerész már visszaült előbbi helyére, megelegedett hahotával ittak s mindegyik feltette a sipkáját.

A kis perzsaszőnyeg nagykereskedőt erre a látványra előntötte a pulykaméreg. A maradék bort kihörpintette, és akkor a szoba forogni kezdett vele. Ez a forgás odagörgette a matrózok asztalához s bár nem látott tisztán, mintha egy örülten gyors ringispilén ült volna, — sorba, Körben levette mind a három matróz sipkát. Azután csak lorgott tovább, mint egy megveszett bugó-csigás forgása közben fájdalmasan beleütközött hol az egyik, hol a másik tengerészbe.

Hát a hős vizi-farkasok a aposan elnap'akolták. Dzsélál nem érezte az ütéseket, csak amikor már kint az utcai cal pocsoltyában feküdt, kezdett sajogni minden porciká-

Édes szüleitnek kívánjuk megkönnyíteni a válogatást akkor, amikor mai könyvvásárunkban a meseirodalom mestereinek műveit soroljuk fel! 52, 81 és 126 leles áron kínálunk válogatott, gyönyörűen kiállított meséskönyveket, tehát annyiért, amennyiért azt ma sehohsem tudjátok megvenni! Árainkat azonban csak december tizedikéig tartjuk, fontos érdek tehát, hogy rendeléseket azonnal feladjátok!

ja. És ugy homályosan arra gondolt, hogy talán nem is illik egy kisázsiai kereskedőnek egy európai utcán feküdni minden ok és jogadacm nélkül. De képtelen volt felállani s a forgás még mindig vitte, vitte magával, az utcával, a házakkal együtt: va ami émelítő örvény te.é.

Reggel a sztambuli börtönben ébredt lel egy rendőr ráncgáására, aki a kapitányhoz k sértte.

Dzsélálnak dagadt volt az orra, hiányzott két szem és három záptoga, a feje tele volt kokasokkal; káncam-tották a jobbkarját, betörték a balbordáit, zöld és lilalotos volt az ábrázatja, de legkutyábbul a gyomrát érezte. Égett, mintha oított meszet evett volna és forró vágyakozással gondolt nagy vízesorsójára.

— Ha meg nem halok, — gondolta, — reggel ő estlgi inni fogok, magából a forrásból, hasra fekszem és ugy iszom... ha ugyan hazaérek valaha...

A kapitány éppen olyan rendőrkapitány volt, mint más rendőrkapitány, csakhogy törökben. Ezért vén diznó helyett azt mondta:

— Vén birka! Szép kis mohamedán maga! Iszik, mint egy sárkefekető, mint egy egyesült angol-francia-orosz hajóhad! Nem süll ki a szeme vén muzulmán léteére korcsmai varekedést rendezni?! Pfu, effendi, pfu! F.zet 200 piasterert, aztán mars haza!

Dzsélál 2 piasterért az összes fogait kitörette volná, amilyen fősvény volt. És most — a törvény — törvény, 200 piasterert kellett fizetnie. Könnyezett is, minden darab pénzt külön megsratott, amig lelizette. Mi ehez képest a bevert orr, meg az égő gyomor?

Utazott is aztán haza, amilyen gyorsan csak birt. Lopakodva surrant végig a kisázsiai kysvárosan. Otthon bezárkózott és lefeküdt. Nagy bánatában se nem ivott, sem a vizipipa nem izlett neki.

Am a muezzim és a hodzsza látták hazajönni s este addig dörömböztek, amíg be nem eresztette őket.

— Mi történt veled, effendim! — Csapták össze a kezüket.

— Óh, Mehemet Ali, jámbor muezzim és te, Mohamet Sakir, még jámborabb Hodzsza, ne is kérdeztétek!

— Megkóstoltad talán a tiltott italt? — kérdezte Ali mégis.

— És milyen volt? — kíváncsiskodott a hodzsza.

— Odaát voltam Európába, — nyögte Dzselaál, — bizony, effendik. De nem is megyek többé, mert ördögök laknak ott. Mindenáron rá akartak birni, hogy szegjem

meg a Kórán parancsát és mert hű maradtam Mohamedhez, 200 piaszt. rt loptak el tőlem.

— És meg is vertek, — jegyezte meg a két jóbarát.

— Többé még csak gondolni se fogok a tulsó part-ra, — folytatta Dzselaál, nem válaszolva a megjegyzésre.

— Nem is kóstoltad meg? — kérdezték újra.

— Nem! — felelte Eszád és hosszabb gondolkodás után hozzátette: — Nem kell nekem, mert rettenő gyomorkavarodást csinál, felduzzasztja az orrot. És mondatom, nem is jó. Igaza volt a prófétának, hogy eltiltotta Európai gyomor kell hozzá . . .

(Sárközüj'ak.)

A TÖVISDISZNÓ

— Apró unokáinak meséli Elek nagyapó. —

(Folytatás.)

Hazamegy a tövisdisznó, vacsorál, lefekszik, jól alszik, korán reggel fölkel s mondja a szegény embernek:

— Édes apám, szerezz nekem hat szekeret.

— Minek azt, fiam?

— Megyek házasodni.

— Ó, édes fiam, hol azeszed? Ki adja neked a leányát?

Mondta az asszony is:

— Maradj vesztég, édes fiam, ne indulj el világ csufjára.

De hiába beszéltek, addig nem volt tőle maradásuk, amíg hat szekeret nem szereztek, mind a hat elé négy ökröt nem fogtak. Ekkor a tövisdisznó felült a fekete kakasra s meg sem állott,

amíg a fekete király kapuja elé nem ért. Hanem a fekete király tövissel telerakatta a kaput, hogy be ne mehessen.

— Ej, hát így várnak engem az esküvőre?! kiáltott a tövisdisznó. Azzal megsarkantyuzta a fekete kakast, átugrott a kapun, ment föl egyenest a palotába.

— Adjon Isten, fekete király! Eljöttem a lányodért.

Hej, Istenem, amikor megtudta a királykisasszony, kinek kötelezte őt el az apja, majd fölvetette sirásával a palotát, földhöz is verte magát, de hiába, a király nem másolhatta meg szavát s irását. Mondta a tövisdisznónak:

— Jól van, vigyed a leányomat. De hol és-

küszökök meg? Itt-e, vagy a te házában?

— Az én házában, mondta a tövisdisznó. — mert az apám megátkozott, hogy ott esküdjem, ahol megkereszteltek.

A király egyszeribe befogatott egy üveges, aranyos hintóba hat lovat, közben a hat szekeret megrakták arannyal, aztán a királykisasszonyt beleültették a hintóba, a tövisdisznó meg a kakason maradt, úgy lovagolt a hintó mellett. Amikor a várostól jó messzire voltak, beszól a tövisdisznó a hintóba:

— Jó szívvel leszel-e a feleségem, királykisasszony?

— Látod, — felelt a királykisasszony — hogy hull a könny a szememből, mint a záporosó, te Istennek förtelmes állatja, te!

— Bizony, ha úgy fordítsd vissza a hintódat, nem kellesz nekem.

Hiszen, a királykisasszony kétszer sem mondta ezt, szólt a kocsisnak:

— Fordulj! — s szélnél gyorsabban visszahajtatott az apja udvarába.

Hanem a hat szekér szépen hazamendegélt a szegény ember udvarába, ott a tenger aranyat leborították a pincébe. Mondta a tövisdisznó:

— No, édes szüleim, leányt nem hoztam, de hoztam pénzt kenteknek elegendőt, ebből élhetnek urimód, halálig!

Másnap reggel a vörös kakasra ült a tövisdisznó s megint vitt hat szekeret. Éppen úgy járt, mint először. A vörös királykisasszonyt is visszaküldte az utból, de a hat szekér aranyat hozta s abból még az éjjel olyan palotát építtetett, hogy a királyé sem volt különb.

Reggel aztán felült a fehér kakasra, de most nem vitt szekereket, csak egymagában ment. Hát a fehér király kapuja nyitva van, ott készülődtek a vendégségre, várták a vőlegényt, s im, halljátok, csodáljátok: — a fehér királykisasszony nem sirt, nem ritt, de inkább mosolygott, fogadta a tövisdisznót igaz szívvel, szeretettel. A király sem mutatta buját, bánatát s meg is kérdezte a tövisdisznót:

— Hogy s mint akarsz, édes fiam? Itt esküszökök meg, vagy odahaza?

Mondta a tövisdisznó:

— Itt, édes apámuram, itt.

Galgóczi magántanfolyam

*Teljes anyagi felelősség
mellett előkészít közép-
iskolai magánvizsgákra
és érettségire.*

BUDAPEST,
VIII. Mária
Terézia-tér 3.

Hízókura

Téli sport

Egész éven

át nyitva!

HORN

GYERMEKOTTHON

TATRANSKÁ LOMNICA

MAGAS TÁTRA, C. S. R.

Magaslat
üdülőttelep ide-
ges, feltáplálásra szor-
uló, vérszegény és
gyenge gyerme-
kek részére

HORN J. IGAZGATÓ

Egyszeribe papot hívtak s esküvés után nagy lakodalmat csaptak. Akkor aztán a király hat legszebb paripáját befogatta aranyos hintóba s a királykisasszony mellé ültették a tövisdisznót is. Amellett tizenkét szekeret színültig töltetett a király arannyal, ezüsttel, úgy indultak a tövisdisznó hazájába. Amikor a városból kiértek, megszólalt a tövisdisznó:

— Hallod-e, édes kincsem, tudd meg, hogy én elátkozott királyfi vagyok. Hét esztendőre voltam elátkozva, ma éjjel tizenkét órakor telik le az átok. Amikor az óra tizenkettőt üt, szurj egy késsel a mellembé, hogy cseppenjen ki egy csepp vér, s egyszeribe visszaváltozom királyfi. De el ne feledd, mert különben még hét esztendeig tövisdisznó képében kell élnem.

Hej, édes jó Istenem, örült a királykisasszony! Sirt örömeiben, nem találta helyét.

Na, megérkeznek a palotába, a tövisdisznó lefekszik, elalszik, de a királykisasszony nem mert lefeküdni, várta, amikor tizenkettőt üt az óra. Hát egyszer csak kong az óra, a királykisasszony előveszi kicsi kését, nagy szivremegéssel a tövisdisznó mellébe szur, egy csöpp vér kicsordul, s hát Uram, Teremtőm, abban a pillanatban gyönyörűséges szép királyfi lett belőle!

Reggel keresi a szegény ember meg a felesége a tövisdisznót, sirnak, rinak, hogy hová lett az ő drága gyermekük, de csak elejbük áll a királyfi s mondja:

— Ne sirjanak, ne rijjanak, édes szüleim, én vagyok a kigyelmetek gyermeke!

Hiszen volt öröm, de milyen öröm! Egyszeribe irtak a fehér királynak, hadd lássa ő is a vejét: királyfi az! Jött is a fehér király, de mindjárt, aztán másodszer is nagy lakodalmat csaptak, hét álló hétig szólt a muzsika: volt nagy dinom-dánom, még a sánták is táncra kerekedtek.

Aki nem hiszi, járjon utána.

(Kisbaczon.)

A RÓKA, A MEDVE ÉS A SZEGÉNYEMBER

— Mese színjáték. —

Írta: BARTHA ISTVÁN.

III. FELVONÁS.

Szin: Paraszt szoba, függő lámpa. Ágyak, rozoga bu-
torok stb. Vacsora végeztével.

Sári: No, gyermekek, jól laktatok medvehussal?

Jankó: Ühüm, de jó volt ez a medve huncumbák.

Póli: Holnap is hoz éjant, édes apám? (odafészkelő-
dik az apja ölébe).

Szegényember (Simogatva a lányka fejét): Nem vá-
sárfia ez, szépszike, hogy minden boltba árulják, hanem
medve, aki úgy csinál: hám, hám! és bekap.

Jankó: Én nem féjek tőle, édes apám!

Szegényember: Meghiszem azt! Hát te, Póli?

Póli (Mókásan): Én félek. Méjén csuf nagy feje van!
Harap azzal a nagy fogaival?

Szegényember: Harap ám, de még hogy! A fát is
mizlikbe harapja, ha megharagszik.

Sári: (Egy darabig nézi őket, aztán elszedi az asz-
talt, mosogat.)

Póli: Édesapámat nem harapta meg?

Szegényember: Megakart a besteportéka, de rajta
vesztett. Kupán vágtam, meg se nyekkent. Biza!

Jankó: Ha megnővelek, én isz kupán ütek édet.

Szegényember: Erigy már na, még elhiszem!

Jankó: Ugy megcsapom, hogy nyekk, nyekk...

Szegényember: Ugy is kell, fiam, ne hagyd maga-
dat... De most feküdjetek le, mert késő az idő. Mind-
járt jó a róka.

Póli, Jankó: Juj, juj a róka! (Bebujnak az ágyba).

Sári: Minek ijeszted őket?

Szegényember: Nem ijesztem én. (Kimegy, de hamar
jön.) Ha végeztél, szedd össze a tyukokat.

Sári: Hát az meg mitől lesz jó? Tán csak nem ment
el az eszem!

Szegényember: Akár ment el, akár nem, annak ugy
kell lenni.

Sári: Ugy-e? Az én tyukjaimmal én rendelkezem,
hallá-e, kend.

Szegényember: Jó, jó! Aztán hányal rendelkezel?

Sári (Peckesen): Kilenc tyukkal meg egy kakassal.

Szegényember: No láddég! Épen enyi kell a róká-
nak is!

Sári: Megbolondultál?

Szegényember: Nem én, de a rókával ilyen kontrak-
tust kötöttem máma!

Sára: Tréfálsz, ember?

Szegényember: Nem tréfálok biz én. De, így az igaz.

Sári: Hát erre meg mi vitt reá, te szerencsétlen?

Szegényember: A nyomorúság. Bajba kerültem a
medvével: megakart enni! A róka aztán megmentett. Hát,
ez vitt rá, ha tudni akarod!

Sári: Én nem bánom, azért tyukot még sem adok.

Szegényember: Nem-e?

Sári: Nem én. Majd nevelek én a rókának major-
ságot, nyavaját a nyaka közé!

Szegényember: Érsd meg, itt nem arról van szó...

Sári: Hát miről? Arról, hogy a drága gabonával tar-

tozott tyukjaimat elherdáljam. Kivegyem a gyerme-
kek szájából azt a néhány tojást, amit tojnak... Ami-
ből egy kis pénzt csálok fotóra, sóra, egyébre. Erről
van szó...

Szegényember: Hát van igazad, de engem is kötelez
a becsület.

Sári: Miféle becsület?

Szegényember: Ó, asszony, asszony! Hát az neked
nem becsület, ha valaki megmenti az életedet s ezért
fizetsz kilenc hitvány tyukot, meg egy kakast.

Sári: S még, hogy hitvány tyukok, a rókának? Tu-
dom, nem vágja abba a fogát a te kedves rókád...

Szegényember: Az nem számít, hogy az én rókám,
vagy a te rókád. Nagy dolgot tett, jó dolgot tett...
fizetni kell, punktum.

Sári: Fizess! A tyukok az enyémek, s ha neked van-
nak tyukjaid, hát csak fizess a rókának, de az enyé-
mekhez nem nyulsz, mert... inkább kiharapnám a sze-
medet, mitsább egyhez is hozzá nyulj.

Szegényember: Már pedig odanyul az ember, ahol van.

Sári (Csipőre tett kézzel): No, azt szeretném látni!
Csak azt szeretném én látni! Rögtön kihasadnék a mé-
regtől.

Szegényember: Asszony! Fogd bé a szádat, mig jól
van dolgod! Azt mondom.

Sári: Fogd be te s ne osztogasd nagyileküen az én ke-
serves szerzeményemet. Szép is volna ágálni az én tyukja-
immal a róka előtt... Hát lehet a rókával szemben be-
csület, te eszeveszett!

Szegényember: Lehet! Sőt kell, hogy legyen! Nem az
számít, hogy ki, hanem az, hogy miért!

Sári: Né, a példa, még bölcsekedik! Talán biza ezt
is a fogságba tanultad, mi?

Szegényember: Hol tanultam, hol nem tanultam, az
nem a te bajod, de az igazság: igazság. Attól én el nem
állok, ha mindjárt kecskebukát is vetsz a dühtől. Ez a
baja éppen a világnak, hogy az emberek külömbiséget
tesznek, igazság és igazság között. Már pedig igazság
csak egy van.

Sári: Persze, hogy csak egy, de az az enyém és ab-
ból nem engedek. (Szünet, szegényember elképpvede
hallgatja.)

Szegényember: Térj eszedre, te! Tán csak nem aka-
rod bebeszélni nekem, hogy a medve husa, meg a bőre
ne érne meg kilenc tyukot meg egy kakast.

Sári: Mi közöm nekem a medve bőréhez?

Szegényember: Hátha ott hagytam volna a fogamat
s a medve megevett volna?

Sári: Hiszena nem evett meg! Itt állsz előttem nagy-
bölcsen s hiába akarom felnyitni a szemedet. Szégyeld
magad! Még a róka előtt is becsületeskedik!

Gyermekek: (Mozgolódnak.)

Szegényember: Hallgass, ne nyelvelj annyit! Hagyd
pludni szegénykéket!

Sári: Hogyne! Majd engedem az ablakon kihajigálni

kilenc tyukom s egy kakasomat csupán csak azért, mert te még a róka előtt is becsületes akarsz maradni.

Szegényember: Hallgas te!

Sári: Nem hallgatók! (Toppant.) Nem hallgatók! Falu csufságára kifogom beszélni, hogy kacagjanak raj'ad, mert az ilyen ember nem érdemel egyebet. A te eszedtől kitelnék, hogy kieresz a tyukokból, mert helyette a medvét kaptuk. Inkább azon kéne törjed a fejedet, hogy a rókát is elfogjuk.

Szegényember: Ez igazán rád vall, feleség! Hogy csapdát készítek az én megmentőimnek! Csak lessed a kulcslyukán!

Sári: Miért ne? A róka ravasz, de azért ő is csak ok-talan á'lat. Aztán nem éppen ő az, aki addig térül-fordul a ház körül, am'g a tyukokat megdézsmálja a gazda engede'me nélkül is!? Lop!

Szegényember: Jól van, jól. De már az én rókám-nak csak hagyj békét. Megérdemli.

Sári: (Gunyosan.) Megérdemli! Kedves róka nagy-ságos ur, tessék, itt van a kilenc tyúk és az egy kakas s legyen olyan szíves, vigye el őket s egye meg, hiszen megérdemli, mert megszabadította az én szépséges fér-jemuramat a medve torkából. Ugy-e, így kéne beszélnem?

Szegényember: Jaj, csak már ne hallanám a hango-dat!

Sári: Azt pedig hallani fogod, amíg úgy nem járod ahogy én akarom.

Szegényember: Már látom, hogy a bolondok házába akarsz juttatni.

Sári: Az nem igaz. De meg akar'ak tanítani élni, ér-ted? Mert te é'hetetlen, vajszivű ember vagy, aki még az utolsó ingét is oda adja, ha kérik.

Szegényember: Hogyne adnám oda! Így tanítotték ezt az iskolában is.

Sári: (Öszecsapja a kezét) Nem megmondtam? Na, lásd, ezért vagy te tökkelütött.

Szegényember: Jaj, hadd el már, hadd el már... Inkább mondd meg, mit csináljak?

Sári: Ezt már szeretem, hogy így beszé'sz! Hát el-egbben is, amikor jön a róka, tyúkot nem adunk neki. Aztán mért vagy te a teremtés koronája? Talá'j ki va'a-mi huncutságot, amivel lerázod a hivatlan vendéget. Még köszönje meg, ha szárazon viheti el a hőré't. (Eszébe öt-lik va'amí.) De mért vigye! (Kaptányt vesz ki a ládából.) Beleléptetem én a te kedves rókádat ebbe a csapdába. Ma lesz a napja!

Szegényember: Kötve h'szem!

Sári: Majd meglátod! (Megvetéssel vég'ig nézi.) Csak aztán el ne ügyetlenkedd valahogy! (Nyújtja a kaptányt az ura felé.) Nesze, vidd ki s állisd fel ide a lyukhoz, ahol a tyúkok szoktak ki s bejárni.

Szegényember: Hová?

Sári: Ide a pitarajtó mellé. Hát nem is tudod?

Szegényember: Kacagnám, ha a tyúkja'adat fognád meg vele.

Sári: Ne kacagj semmit... Azok fenn ülnek most a kakasü'ön, alusznak. (A kakas kukorékol.)

Szegényember: (Nevetve.) Hallod? Te még azokat is felnyelveled!

Sári: Fel, hát, te bolond! Nem tudod, hogy tizenegy-

órakor kukorékolnak a kakasok? Most pedig annyi az idő. No, nesze, mit meresz'ad a szemedet? (Nyújtja a kaptányt.)

Szegényember: Azt már nem! (Határozottan.) Inkább többől szakadjon le a karom... Még, hogy én tegyem le!

Sári: Leteszem én! Csak ki akarlak próbálni...

(Gunyosan nevetve.) Nem is engedném, te balfejű! Mert bizonyos, hogy kimen'külné, olyan ügyetlenül áll'tanád fel. (Kimegy a kaptányt felállítani... nemsokára jön.)

Szegényember: (Csendesesen fejtét csóvá'ja.) Hm. Hm, hm. Nagy ügyvéd vészett el b'anned, feleség.

Sári: Szép is lenne, ha én is tátott szájjal várnám a sült galambot...

Szegényember: No, no, nem azért mondtam, hogy elhidd magadat.

Sári: (Vál'at ránt) No, én lef'kszem. Nem várom tovább a rókádat, de te vigyázz! (Lebuk a kicsik mellé.)

Szegényember: (Lennebb csavarja a lámpát s ledül szunnyókálni a padra.)

Róka: (Kopogtat.) A'szol, szegényember? (Megint kopog.) Szegényember itt vagyok! Eljöttem a tyúkokért!

Szegényember: (Felriad) Ki az?

Róka: Én vagyok, a Róka! Eljöttem a megbeszélés szerint...

Szegényember: Ugy? Te vagy? Várj egy cseppet, amíg magamra rántok valami gunyát! (Tétováz.) No, mi a mennydörgős mennykőt csináljak most? (Fenn.) Nem találok a cs'zsmát!

Róka: Ejnye, ejnye, te szegényember, siess, mert... Nincsen kutyád?

Szegényember: Kutyám? Az nincs róka kóma, (hal-kan) de van annál egy rosszabb...

Sári: (Felugrik, suttogva.) Fogd bé a szád! (Ki a rókához.) Nincs, nincs, róka uraság. De mi baja az uram-al?

Róka: Hát a tyúkok?

Sári: Jaj, lellem! Leszakadt az uram hátpecsenvéle, amint leemelte a medvét a szekérről s most nem tud ki-menni. sz'gény. De ha k'gyelmed tyúkh'ásra éhes, b'iték be a likon. ott a p'tarajtó mellett s fogdossa össze őket. Ott vannak sorjába a kakasü'ön.

Szegényember: (Tiltón.) Ne, koma!

Sári: (Hátba váéja istenesen. Sugva) Szót se! (Erő-sen k'fgyel. Az urának hallgatást int az ujjával. A kap-tányt összecsatlan. Róka vinnvogás.) Nem megmondtam!? (Diadalmasan felrántja az aítót, lámpát leakasztja s ki-néz a rókához.) Csakhogy itt vagy jó madár! (Vissza-jövet urához.) A'ó, mars, nyúzd le a hőré't! (Közönség felé.) Ez a beszéd s nem a szotyorkötés!

FÜGGÖNY.

(Marosvécs.)

A mese-irodalom legragyogóbb alkotásai sora-koznak fel a CIMBORA mai könyvvásárában. Vaskos, albumalaku, sok képpel tarkított meséskönyvet szállítunk már 126 leiért mindenkinek, aki azt nálunk leg-később december tizedikéig megrendeli!

ELEK NAGYAPÓ ÜZENI:

A levél írás igen fontos szabálya: hol melyik évben, melyik hónap hányadik napján kelt a levél

Szabó Akos, Csucsá. Lám, mire nem jó a ködös idő! Nem lehet künn játszani, de ugy-e, bent a szobában is lehet találni szórakozást? Olvassátok a Cimborát és nézegettek az Új Idők-et. S könyvet is olvastok bizonyosan. Ilyenkor látjátok csak igazán, hogy a jó könyv a legjobb barát. — **Szabó Adorján, Csucsá.** Te arról számolsz be, hogy édes anyáddal és apáddal Kolozsvárt voltatok és ott megnéztétek az Iglói diákok-at s azt igen szépen találtad. Elhiszem, hogy máskor is megnéznéd. Annak igen örvendek, hogy szorgalmasan tanulsz és szereted a tanítónéit. Nemkülömben, hogy neked is, Ákosnak is szemmel láthatóan szépül az írásod. Látszik, hogy a ti jó édesanyátok sokat foglalkozik veletek. Élos anyádnak levél ment. — **Szémán Erzsébet, Torda.** Nem is tudod, hogy kezdjed az első leveledet, minthogy eddig csak levelezőlapot írtál. Dehogy nem tudod. Nemesak, hogy megkezdted a levelet, de még be is számoltál a borszéki nyaralásról s bár már a gimnáziumban tanulsz, nem sok helyesírási hibát találtam beszámolódban. — **Major Lacika, Bánffyhunyadi.** Levelet is, Lacika, ne csak megfejtést! — **Török Zoltán, Arad.** Jók a rejtvények, de régi jó ismerősek. Újat eszelj ki! — **Waldmann Tersike és Márta, Nagyszentmiklós, Torontálmegye.** Tudom, tudom, hogyne tudnám: nehéz most a gimnázium, rengeteg sok a tanulnivaló, de azért csak juttassatok időt a levélírássra is, mert az mostanság van oly fontos, mint akármelyik tantárgy. Örömmel várom hát a minden hétre ígért levelet. Rejtvényetek sorra kerül. — **Székely Árpád, Arad.** Legsorgalmasabb rejtvénymegfejtők közé tartozol, de szeretném, ha közbe-közbe levelet is írnál. Egyelőre megelégszem rövid levelekkel is. — **Ba'ázs Sára, Derzs, Udvarhelymege.** Jobb későn, mint soha, tehát nincs mit megbocsátanom. Természetesen, elvárom, hogy ezután szorgalmasan irj levelet. Csak így lehet kiderítenni az arcképet. Így bizony. — **Szeghó Gyuri, Kolozsvár.** Irzad van: az a fontos, hogy jó-e a mese vagy sem, hát csak írd meg a mesét úgy, ahogy tudod. Mindenesetre lesz hasznod ebből: gyakorold magadat a fogalmazásban mely a szép- és helyesírásban. — **Csöttnák Emília, Nagyvárád.** Neesek akkor irj levelet, amikor az iskola be van zárva, de akkor is, amikor nyitva. Hidd el nekem, hogy fejlődésedre igen fontos a levélírás. — **Klein Tibor és Dönke, Irló, Csehszlovákia.** Helyesen tettétek hogy egy borítékban küldtétek a nvári beszámolót és Róka Píróké levélének helyreigazítását. A takarékoság mindig a főbb erények közé tartozott, hát még most háboru után! — **Mezey Gyurika, Magyarlapos, Marostordamegye.** Édes apád jóvóltából neked is jár a Cimborá s most már te is unokáim közé tartozol. Arra kérsz, hogy

téged is szeresselek, Hogyne szeretnélek! Valósággal gyönyörködtem betűidben. Valamennyi egy-egy mesebeli őriás. A te leveled olvasásához nem kell ókularé. Igaz, hogy nagyapónak nincs erre szüksége: könnyen olvassa a legapróbb betűs írást is. Hát csak irj, Gyurika. Szeretettel várom leveleidet. — **Gyürky Éva, Rozsnyó, Csehszlovákia.** Ismét olvasója vagy a Cimborának. Isten hozott! Jó a rejtvényed, melynek megfejtéséből azt látom, hogy zenét is tanulsz. Jól sejtettem-e? — **Lajos Mihály, Nagyvárád.** Nem is képzelem, azt írod, milyen szép volt a reformáció ünnepe. Valóban, szerettem volna én is ott lenni, együtt imádkozni az én árva unokáimmal: árva és nem árva gyermekeknek édesatyjához, a jó Istenhez. Örvendek, hogy sok könyvemet olvastad meg a Jó Pajtást is. Csak olvasnál mennél több jó könyvet: elmedet és szívedet gazdagítja a jó könyv. Rejtvényed sorra kerül. — **Hanvay Erzsébet, Csiz, Gömörmege, Csehszlovákia,** szeretne levelezni olvasótársaival. Kitűnő levélíró, igen ajánlom hát a vele való levelezést. — **Mártonffy Bandi, Nagyvárád.** Tavaly magyar iskolába jártál, most románba, de ez nem látszik meg írásodon. Oly jól írsz második elemista létedre, hogy ezért külön dicséretet érdemelsz. Nyilvánvaló, hogy édesanyád foglalkozik veled. — **Puskás Zoltán, Ditró, Cs'kmege.** Eppen jókor érkezett a leveled, mert már megirtam volt az üzenetet, hogy jó a rejtvényed, de levelet is várok, hogy közelebbről megismerkedjünk. Nos, itt a levél, mérpedig gépirásos levél, melyben megköszönöd nekem azt a sok-sok kedves órát, amit meséim szereztek neked betegséred alatt. Természetesen, édesanyád olvasta a másikat. Boldog gyermekek! Mert ne feledd, hogy senki sem olvas úgy a szívéből, mint az anya beteg gyermekének. A gépirásos levélért dehogy hargszom! Bárasak én is irhaték azén, de az anyém „megkutyálta“ magát s bizony, Kiszabzonban nincs aki megreparálja. A budapesti éménevidről szóló beszámolót várom. — **Steiner Richárd, Nagyvárád.** Idejében megérkeztek a megfejtések mert alkalmazkodtam az újság késéséhez. E tekintetben máskor fordulj egyenesen a kiadóhivatalhoz: az ő dolga az újság nyomtatása az anyém a megírása. — **Kemény Zsuzsi, Nagyvárád.** Ugyneveztem üzenem neked is, azzal a megtelődással, hogy igen jól teszed, ha minden nap írsz, ki akarván érdemelni az én megelégedésemet. — **Szepessy Zoltán, Arad.** Azt írod, hogy nagyon szigorú és nagyon áldott jó tanárod van, kinek gyermekei most tanulnak olvasni az én meséimből s kérded: vajjon meg tudod e hálálni valamikor az ő jóását? És azt hiszed hogy az enyémet sohasem tudod megbárálni, mert még arra is gondolok, hogy helyesen írni és olvasni tanuljatok. Lám, máris megbáráltad tanárod jóását s az enyémet is ezzel a levéllel. Helyesírásod kifogástalan s hiszem, hogy a betegség okozta mulasztást helyre hozod azzal a vizsgával, melyre a te szigorú és jó tanárod készít elő. Isten segéljen, édes fiam! — **Vitályos M'cke, Nagyvárád.** Kétszer is szavaltál a Cimborából s jutalmat is kaptál a szaválásért. Te igazán megérdemelted, hogy a Cimborától is kapj jutalomkönyvet. Annak igen örvendek hogy nagyapódat is meenevettette Tamási Aron gombás székely. Nemkülömben annak is, hogy énevez szereti a gyermekeket, a fákat és virágokat, mint én. Tolmácsold meg leg üdvözetemet.

A Cimbora könyvvására

KIVONAT A KARÁCSONYI KÖNYVJEGYZÉKÜNK-
BŐL KIZÁRÓLAG A CIMBORA ELŐFIZETŐI SZÁ-
MÁRA MEGÁLLAPÍTOTT IGEN OLCSÓ ÁRAKON!

A könyveket az alanti áron csakis december 10.-ig szállíthatjuk!

MESESKÖNYVEK:

Andersen: A csuf kis kacska és más mesék.
Andersen: A vad hattyúk és más mesék.
Andersen: Legszebb meséi.
Aladdin csodalámpája.
Benedek: Allatok mesélnek.
Grimm: Piroska és a farkas.
Grimm: Legszebb meséi.
Szondy: Barlanghy Balambér.

Minden kötet többszínnyomású, pompás kötésben. Kötetenként 81 lei.

Andersen: Mesék.
Andersen: Mesekincsek.
Daudet: A kis Izó.
Ezeregyéjszaka meséi.
Fábián Gyula: A fehér Sas.
Gárdonyi: Mindentudó Gergely.
Grimm: Válogatott meséi.
Grimm: Mesevilág.
Swift: Gulliver utazásai.
Csipkerózsika (Száz mese).

Vaskos kötetek albumalaku díszkötésben, képekkel. Kötetenként 126 lei.

Avar: Kincses turbán.
Benedek: Öcsike levelei.
Benedek: Öcsike újabb levelei.
Benedek: Pajkos Peti huncutkodásai.
Benedek: Pajkos Peti újabb huncutkodásai.
Fábián: A kis Mozart.
Fábián: A zöld elefánt.
Gárdonyi: Zöld erszény.
Gárdonyi: Mindentudó Gergely I.
Gárdonyi: Mindentudó Gergely II.
Grimm: Mesék.
Legszebb mesék.
Swift: Gulliver a törpék országában.
Swift: Gulliver az óriások országában.
Sztrókay: A kis ezermester.
Z. Tábori Piroska: Világjáró Péter.
Z. Tábori Piroska: Felfordult világ.
Z. Tábori Piroska: A békesziget.
Z. Tábori Piroska: Amit Szél urfi mesél.
Tutsek: Vidám Jankó.
Tutsek: Tréfás mesék.
Tündérmesék.

Minden kötet többszínnyomású pompás kötésben. Kötetenként 52 lei.

Fenti árakban a postaköltség mindenütt bennfoglaltatik. E könyveket csupán az összeg előzetes be-
küldése ellenében szállítjuk, miután azokat az utánvételi díj igen megdrágítaná.

AESOPUS LAPKIADÓ ES KÖNYVTERJESZTŐ,
SATU-MARE.